

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.193/2018/3.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke
. Gáspár Mónika előadó bíró
. Csőke Andrea bíró

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

A III. rendű felperes:

A felperesek képviselője: ifj. dr. Zemlényi István ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda (

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.939/2017/3. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Miskolci Törvényszék 10.P.21.337/2017/6. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Egyetemlegesen kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 73.400 (hetvenháromezer-négyszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek és az alperes között 2009. szeptember 29-én deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelyben az alperes 12.243 EUR kölcsön folyósítását vállalta a felperesek finanszírozási igénye kielégítése céljából. A felperesek az euróban nyilvántartott kölcsönösszeg és járulékai 120 hónap alatt, havi részletekben történő visszafizetésére vállaltak kötelezettséget.

- [2] A kölcsönszerződés I/4. pontjának első és harmadik bekezdése az alábbi rendelkezést tartalmazza: „Felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejárt megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Felek felkérlik a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, avagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékai, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adós banknál vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői ténytanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.”

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés I/4. pontjában foglalt fenti rendelkezés semmisségének megállapítását kérték a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdésének a), b) és j) pontjai alapján.
- [4] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította a keresettel támadott szerződéses feltétel tisztességtelenségét, a szerzés érvénytelenségét ebben a részben.
- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A jogerős ítélet indokolása elsőként azt rögzítette, hogy a felperesek nem támadták fellebbezéssel az elsőfokú ítélet indokolását a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontján alapuló tisztességtelenség hiányával kapcsolatban, ezért a törvényszék kizárólag a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai szerint vizsgálhatta a fellebbezési eljárásban, hogy a keresettel támadott kikötések tisztességtelennek minősülnek-e. Rámutatott, hogy a vizsgált szerződéses feltétel tisztességtelensége attól függ, hogy abban a fogyasztó feltétel és ellenvetés nélkül tett-e elfogadó nyilatkozatot a hitelező üzleti könyvei alapján készített tartozáskimutatással kapcsolatban. Hangsúlyozta, hogy amennyiben ugyanis a fogyasztó a hitelező üzleti könyveit nem csupán

kiindulópontként, hanem közjegyzői ténytanúsítvány alapjaként fogadja el, a közjegyzői ténytanúsítvány - közokirat jellegéből adódóan - a benne foglalt adatok, tények valóságát, a tartozás tényét és mértékét bizonyítja, a fogyasztó ezzel szemben ellenbizonyításra kényszerül [polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 195. § (6) bekezdés, 164. § (1) bekezdés].

- [8] Kiemelte az ítélőtábla, hogy a hitelező a nyilvántartása tartalmát egyoldalúan állapítja meg, ő dönt a perben vizsgált kikötés alapján készített közokirat tartalmáról, a benne feltüntetett tartozásról, a fogyasztói teljesítés mikénti elszámolásáról. A perbeli szerződéses feltétel ezen felül kizárólagos jogot ad a hitelezőnek a fogyasztó teljesítése szerződésszerűségének megítélésére is. Mindebből következően a támadott kikötés a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján egyaránt tisztességtelennek minősül.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [10] Arra hivatkozott, hogy az ítélőtábla a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjának, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. számú törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) és (5) bekezdésének, a 209/A. § (2) bekezdésének téves értelmezésével okszerűtlen és megalapozatlan következtetésre jutott.
- [11] Kifejtette, a kölcsönszerződést tartalmazó ügyleti okirat az alperesnek biztosítja a jogot arra, hogyha a felperesek nem teljesítik a szerződéses kötelezettségüket, úgy a kölcsönszerződést felmondja és kérje a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozat végrehajtási záradékkal történő ellátását. A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 112. § (1) bekezdéséből és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) jelenleg hatályos 23/C. § (2) bekezdéséből következik, hogy az alperes által beszerzendő közjegyzői tanúsítvány kizárólag a végrehajthatósághoz szükséges feltételt tanúsítja. Az adós a végrehajtás megszüntetése iránti perben teljes körűen vitathatja a követelést, annak jogalapját is. A perbeli feltétel - amely sem joglemondást, sem tartozáselismerést nem tartalmaz az ügyfél részéről - nem jelenti tehát a bizonyítási teher ügyfél hátrányára történő megváltoztatását, pusztán azt hivatott bizonyítani, hogy az alperes milyen tartalmú adatokat tart nyilván a felperesek teljesítésével összefüggésben.
- [12] Előadta, hogy a közvetlen végrehajtás lehetőségét nem a vizsgált kikötés, hanem a közokiratba foglalt kölcsönszerződés és annak közokiratba foglalt felmondása teremti meg. A ténytanúsítvány azt

hivatott igazolni, hogy az alperes milyen adatokat tart nyilván a felperesek teljesítésével összefüggésben. Az alperes azon joga, hogy a felmondás tényéről, illetve a nyilvántartása tartalmáról ténytanúsítvány kiállítását kérje, nem a szerződésből fakad, hanem a Közjegyzői tv. felhatalmazásán alapul. A vitatott szerződéses kikötés nem jelent semmilyen hátrányos eltérést a felperesekre nézve a közvetlen bírósági végrehajtásra vonatkozó jogszabályi előírásokhoz képest. Hivatkozott a bizonyítás általános perrendi szabályára [rPp. 164. § (1) bekezdés], illetve az ügyfelet megillető panasz, vitatás lehetőségére is, amelyet a perbeli szerződéses rendelkezés nem zár ki.

- [13] Állította, hogy a perbeli kikötés nem tartalmaz a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjának megfelelő tartalmi elemet, nem jogosítja az alperest egyoldalúan annak megállapítására, hogy a saját teljesítése szerződésszerű-e.
- [14] Véleménye szerint a vitatott szerződéses pont azért sem lehet tisztességtelen az rPtk. 209. § (5) bekezdése szerint, mert azt a jogszabály előírásainak megfelelően határozta meg. A kölcsönszerződés I/4. pontja tekintetében ezen jogszabályi rendelkezések a Közjegyzői tv. 112. § (1) bekezdése, a Vht. 21. §-a. Utalt a hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről szóló 196/2007. (VII. 30.) Kormányrendelet 115. § (1) bekezdés c) pontjára, valamint az utóbbival kapcsolatban a PSZÁF által korábban kiadott Bázis II. validációs kézikönyvben meghatározott követelményekre.
- [15] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [16] A Kúria a jogerős ítéletet a rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [17] A Kúria az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekinti. Az adott ügyben a perbelivel a tartalmát és a lényegét tekintve megegyező szerződéses rendelkezés tekintetében a Kúria akként foglalt állást, hogy az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg. Rámutatott, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntésének jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 206. §-ában, Vht. 21. §-ában, a Közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjaiban írtakra.

- [18] Hangsúlyozza a Kúria a perbeli szerződéses kikötéssel kapcsolatban, hogy az nem volt a felperesek részéről joglemondásként sem értékelhető, nem tartalmaz továbbá a felek szerződésében olyan vélelmet sem, amelynek értelmében az alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyítást igénylő tényt egy attól különböző, másik tény bekövetkezésével és igazolásával bizonyíthatná, és így képes lenne elhárítani bizonyítási kötelezettségét a bizonyítást igénylő, döntő tényre nézve. Az rPtk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről vagy a vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993. 673.).
- [19] Mindez azt jelenti, hogy amennyiben az alperes a felek közti szerződésből eredő követelését a felperesekkel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperesek részére, a saját nyilvántartásában rögzített felperesi törlesztésekre figyelemmel mekkora a felperesekkel szemben fennálló követelése. Az alperes erre vonatkozó tényállításai - maga a ténytanúsítvány is - nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak, vita esetén azonban perben az alperesnek be kell mutatnia a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait, számításait le kell vezetnie. Ha a felperesek mindezeket követően is azt állítják, hogy az alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkoznak, hogy részükről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhetnek. Amennyiben pedig a felperesek azt állítják, hogy túlfizetésük keletkezett és ebből eredően igényt érvényesítenek az alperessel szemben, az alperes nyilvántartásában szereplő - a jogvita eldöntése szempontjából releváns, bizonyításra szoruló - tényekkel kapcsolatban a bizonyítási szükséghelyzet jogintézménye bírósági gyakorlatban kimunkált elveinek alkalmazása merülhet fel.
- [20] A per tárgyává tett kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit, és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.
- [21] A Vht. felek közötti szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ,

a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.

- [22] E szabályok értelmében a közokiratba foglalt kölcsön- vagy lízingszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997.348., BH2002.491., Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.).
- [23] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a Közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak.
- [24] A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.
- [25] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását valóban csak az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperesek terhére, mint amely az irányadó jogszabályok alapján őket egyébként megilletné, illetőleg terhelné.
- [26] A végrehajtás közjegyzői okirat záradékolása útján, tehát a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő szabályozás az Alkotmánybíróság 1423/B/2010.AB és 1245/B/2011.AB számú határozatai szerint nem alkotmányellenes, nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Európai Unió Bírósága C-32/14. számú Erste Bank kontra **S.A.** ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a fogyasztói irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel sem.

- [27] Utal a Kúria a BH2018. 146. számon közzétett döntésére is, amelyben kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Aszerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel - vagy fogyasztói szerződés - tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A vizsgált szerződéses feltétel értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán az alperes egyoldalú - a felperesek teljesítésével összefüggésben nyilvántartott adatokra vonatkozó - nyilatkozatához kapcsolódik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire.
- [28] A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontja a fogyasztói szerződés azon rendelkezését minősíti tisztességtelennek, amely kizárólagosan jogosítja fel a fogyasztóval szerződő felet annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A Kormányrendelet hivatkozott rendelkezésének mind a nyelvtani, mind a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 3. cikk (3) bekezdése és Mellékletének 1. m) pontja figyelembevételével történő értelmezéséből következően, az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel arra, hogy maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés azonban nem tartalmaz az alperest a megjelölt körben megillető egyoldalú jogosítványt, nem érinti (nem vonja el) az alperessel szerződő fél kötelmi jogát arra, hogy az alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje és minősítse (rPtk. 283. §), ezért nem minősült tisztességtelennek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontja szerint. Az ügy tárgyát képező kikötés az előzőekben, a bizonyítás körében kifejtettek szerint nem volt kizárólagos jellegűnek tekinthető a felperesek tartozásának összegét, illetve a kölcsönügylet egyéb lényeges adatát illetően sem (Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.).
- [29] A szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele erre figyelemmel nem valósult meg, az alperes a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára. Az irányadó törvényi szabályozáshoz képest nem biztosított kedvezőtlenebb jogi helyzetet a fogyasztó felperes számára.
- [30] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Záró rész

- [31] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján a pervesztes felperesek kötelesek az alperes által megfizetett 48.000 Ft

fellebbezési és 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből, valamint a jogi képviseletével felmerült munkadíjból álló perköltségének megfizetésére az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése, 82. § (1) bekezdése szerint. A megbízási szerződés alapján megállapítani kért ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján jelentősen mérsékelte, figyelemmel arra, hogy az ügy bonyolultságára és az igen nagy számú, a perbelivel azonos, illetve hasonló tényállású ügyben az alperesi védekezés azonosságára figyelemmel azt eltúlzottnak találta. Az ügyvédi munkadíj az IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése alapján az Áfát tartalmazza.

[32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. február 19.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelélül: